

Een prominent uitzendinstrument

De luchtmobiele jaren van het Garderegiment Grenadiers en Jagers

drs. A. ten Cate*

Inleiding

Op 7 juli 2004 viert het Garderegiment Grenadiers en Jagers zijn 175-jarig bestaan. Belangrijke wapenfeiten uit de lange geschiedenis van deze traditierijke eenheid waren onder andere de Tiendaagse Veldtocht van 1831, de verdediging van de Residentie in de meidagen van 1940 en de strijd op Java tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog van 1946-1949.

Na de val van het IJzeren Gordijn in 1989 voegden de bataljons Grenadiers en Jagers (respectievelijk 11 en 12 Pantserinfanteriebataljon) een nieuw hoofdstuk toe aan hun militaire historie: zij waren de eerste eenheden die werden gereorganiseerd om een Luchtmobiele Brigade in het leven te roepen. De snel inzetbare rode baretten werden het boegbeeld van een nieuwe, expeditionaire Nederlandse krijgsmacht, die waar dan ook ter wereld de internationale rechtsorde ging beschermen.

Deze overgang naar de 'nieuwe wereldorde' van de jaren negentig was voor de Nederlandse Defensieorganisatie een ingrijpende. Een nieuw tijdperk brak aan. Het grote, deels mobilisabele verdedigingsleger werd

'geherstructureerd' tot een klein expeditieleger. Dit ging gepaard met harde bezuinigingen. Bovendien werd de dienstplicht opgeschort: het personeel van de krijgsmacht zou voortaan bestaan uit louter beroepsmilitairen.

Tegelijkertijd werd er geïnvesteerd in expeditionaire middelen, zoals een Luchtmobiele Brigade. 11 en 12 Pantserinfanteriebataljon viel als eerste de eer te beurt om hiervan deel uit te maken. Maar hoe verliep die overgang? En hoe zagen de eerste jaren van het Garderegiment Grenadiers en Jagers als luchtmobiel uitzendinstrument er eigenlijk uit? Ter gelegenheid van het 175-jarig jubileum staat die recente geschiedenis hierna centraal.

Op weg naar Luchtmobiel

Eind 1991 begon de staf van 11 Pantserinfanteriebataljon het luchtmobiele concept, dat tot dan toe in Nederland alleen nog maar op papier bestond, leven in te blazen. De eerste 'kerngroep' van 125 beroepsgrenadiers keerde daarvoor terug naar de grondslagen van het infanterieoptreden: schieten, lopen en veel grensverleggende activiteiten.

In mei 1992 haalde het kader van de beoogde nieuwe eenheid de rode baret, na het voltooiën van een gevarieerd oefenprogramma en het halen van een 'eindexamen' genaamd *Red Falcon*.

In september 1992 kwamen de eerste BBT'ers op voor hun opleiding bij het nieuwe 11 Infanteriebataljon Luchtmobiel. De belangstelling voor het leven als beroepssoldaat was groot en de meetlat daardoor hoog: slechts één op de vijf aspiranten werd toegelaten.

Bij de daaropvolgende opleiding viel nog eens eenderde van de jonge pioniers af: slechts 126 van de oorspronkelijke 190 BBT'ers die de Alpha-compagnie gingen vormen, ontvingen op 25 februari 1993 hun rode baret.

Naar Bosnië

Terwijl 11 Infanteriebataljon Garde Grenadiers en 12 Infanteriebataljon Garde Jagers in 1992 in de opbouw-fase naar 'Luchtmobiel' zaten, werd duidelijk dat de nieuwe expeditionaire eenheden al een uitzending konden verwachten zodra zij gereed waren voor inzet. In eerste instantie zou dat gebeuren in Cambodja.

Al gauw kwam echter het dichterbij gelegen Joegoslavië als uitzendgebied in beeld. Daar vochten verschillende bevolkingsgroepen sinds 1991 een verwoestende burgeroorlog uit. De Joegoslavische oorlog was – na de soepele afscheiding van deelrepubliek Slovenië – in de zomer van 1991 in volle hevigheid losgebarsten in Kroatië. De strijd breidde zich in 1992 uit tot buurrepubliek Bosnië-Herzegovina. De Serviërs begonnen hier in april een systematische cam-

* De auteur is wetenschappelijk medewerker bij het Instituut voor Militaire Geschiedenis en medeauteur van het boek *Garde zonder grenzen. 175 jaar Grenadiers en Jagers, 1829-2004* (Den Haag 2004).

De Grenadiers en Jagers traden in Kosovo op als gemechaniseerde eenheid, uitgerust met de YPR-765

(Collectie: IMG-KL)

pagne van 'etnische zuivering', die erop was gericht de andere twee bevolkingsgroepen (Kroaten en Moslims) te verdrijven uit grote delen van het land.

De internationale gemeenschap schoot te hulp. In het kader van een wapenstilstand gingen er begin 1992 *peace-keeping*-troepen naar Kroatië. Een paar maanden later kreeg deze *United Nations Protection Force* (UNPROFOR) de taak om ook humanitaire hulp te gaan bieden in Bosnië. Onderdeel van het nieuwe takenpakket was het beveiligen van hulpkonvoien en belangrijke aanvoerroutes. Nederland droeg aan de UNPROFOR-operatie bij met een verbindingsbataljon, een transportbataljon, stafofficieren en militaire waarnemers. Zij dienden zowel in Kroatië als in Bosnië.

'Safe area'

In het voorjaar van 1993 breidde de Veiligheidsraad het mandaat van

UNPROFOR verder uit. Na een humanitaire crisis in de omsingelde Oost-Bosnische stad Srebrenica beloofde de Franse VN-commandant Philippe Morillon de plaatselijke burgerbevolking op persoonlijke titel de bescherming van de internationale gemeenschap. Het had effect.

Een zestal Bosnische steden en omsingelde gebieden ('enclaves') – waar het leed van de burgerbevolking groot was – werd door de VN uitgeroepen tot *safe area*, 'veilig gebied'. VN-troepen gingen er toezien op wapenstilstanden. Aanvallen moesten de blauwhelmen met hun aanwezigheid afschrikken. Verder moest UNPROFOR assisteren bij het ter plaatse krijgen van humanitaire hulp. De als 'tijdelijk' omschreven *safe areas* Sarajevo, Srebrenica, Zepa, Goražde, Tuzla en Bihać (allen in handen van Bosnische regeringstroepen) werden ingesteld met een expliciete verwijzing naar hoofdstuk 7 van het VN-Handvest en

bezaten zodoende een rechtsgrond waarmee *afdwinging* van de regels was toegestaan.

Het gebruik van geweld door de aanwezige VN-troepen was zodoende feitelijk denkbaar. Dat was echter niet wat 'New York' beoogde. Eigenlijk was het instellen van de 'veilige gebieden' een vorm van politieke bluf.

Weinig animo

Voor een minimale uitvoering van het concept van de *safe areas* waren volgens de VN 7600 militairen nodig, in geval van nood geholpen door het luchtwapen van de NAVO. Het animo bij de VN-lidstaten om deze militairen ter beschikking te stellen, was echter gering. De meeste landen vonden het idee van een militaire '*deterrence through presence*' te riskant.

Er kleefden te veel haken en ogen aan. Wat was de bedoeling als een *safe area* werd aangevallen? Hoe zat

het precies met de luchtsteun? Ondertussen zocht het VN-secretariaat de benodigde troepen bij elkaar. Een Nederlands aanbod in september 1993 om zijn eerste beroepseenheid – 11 Infanteriebataljon Luchtmobiel, met een eigen logistieke component (*Support Command*) – te sturen, was daarbij meer dan welkom.

Achteraf bleek dat de leiding van UNPROFOR (*BH-Command*) al in een vroeg stadium besloot dat de eenheid (Dutchbat-1 genoemd) naar de omsingelde oostelijke enclaves, Žepa en Srebrenica zou gaan. Het bataljon Grenadiers, onder leiding van luitenant-kolonel C.H.P. Vermeulen, was daarmee geoormerkt voor de moeilijkste onder de 'veilige gebieden'.

Een openluchtgevangenis

De ontplooiing van Dutchbat-1 begon in de eerste maand van het nieuwe

jaar. Eind januari 1994 kregen verkenners van het bataljon toegang tot Srebrenica en Žepa. Zij stelden een gedetailleerd plan op om naar Oost-Bosnië te verplaatsen. Groepen kwartiermakers begaven zich vervolgens naar de Kroatische havenstad Split en de beoogde locatie van het *Support Command*, Lukavac bij Tuzla.

Op 28 februari 1994 streek een voorhoede van het bataljon neer op een fabrieksterrein bij de plaats Potočari in het noorden van de enclave Srebrenica, waar een nieuwe compound moest verrijzen. Een dag later arriveerde bataljonscommandant Vermeulen met een deel van de verzorgingscompagnie en de voltallige B-compagnie.

Dutchbat-1 was het opbouw bataljon voor de Nederlandse inzet in Oost-Bosnië. Met de Grenadiers kwamen daarom genisten mee om nieuwe compounds te bouwen, wegen te her-

stellen en andere voorzieningen te verbeteren. Deze inspanning verliep erg traag, omdat de Bosnische Serviërs maar mondjesmaat konvooien doorlieten. Zij hielden de enclave systematisch in een wurrgreep.

Ook andere aspecten van de missie liepen anders dan gepland. De A-compagnie, die zou worden ingezet in Žepa, kreeg een nieuwe bestemming. Bij Tuzla moest deze Koningscompagnie een beveiligingstaak verrichten bij het vliegveld, dat werd opengesteld voor humanitaire doeleinden. Op 31 maart arriveerde de C/Tijgercompagnie in Potočari en kon deze de gebiedsverantwoordelijkheid over het noordelijke deel van de enclave op zich nemen. De overgangperiode was voorbij. Dutchbat-1 was operationeel.

Grimmige situatie

De situatie in de bergachtige enclave was vanaf het begin grimmig. Het

Korporaal der Grenadiers I. Pater tussen de ingeleverde Albanese wapens (operatie 'Essential Harvest')

(Collectie: IMG-KL)

omsingelde 'veilige gebied' Srebrenica – twaalf bij vijftien kilometer in omvang – was feitelijk een grote openluchtgevangenis. Er verbleven ongeveer veertigduizend mensen onder erbarmelijke omstandigheden. Er was een tekort aan alle basisbehoeften, van voedsel en water tot onderkomens en medische voorzieningen aan toe.

Chef Defensiestaf generaal A.K. van der Vliis noemde Dutchbat daarom 'gevangenisbewaarder over een concentratiekamp'. De bevolking van dit kamp werd in leven gehouden door de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR. Daarnaast lenigden internationale organisaties als het Rode Kruis specifieke nood. Dutchbat ondersteunde deze of verrichtte eigen hulp.

Het opereren als stabilisatiemacht was geen gemakkelijke opgave. De Grenadiers meldten vrijwel continue problemen van allerlei aard: infiltraties, schietpartijen, mijnincidenten, mysterieuze vliegbewegingen, smokkel of diefstal. Gevechtsoperaties en provocaties waren aan de orde van de dag. Bovendien waren ook de blauwhelmen zelf soms doelwit van intimidaties.

Het beschieten van waarnemingsposten of patrouilles kwam geregeld voor. Hoewel overste Vermeulen de dialoog tussen de strijdende partijen gaande hield over zaken als de loop van de bestandslijn en de demilitarisering, bleef het wapengekletter voortduren.

In de loop van het voorjaar van 1994 werden de uitvoeringsproblemen met de *safe areas* acuut. Twee achtereenvolgende crises rond de 'veilige gebieden' Sarajevo (in februari) en Goražde (in april) toonden aan dat de kloof tussen mandaat en beperkte geweldsinstructies de UNPROFOR-troepen verlamde als het erop aan kwam.

De Serviërs, die beide gebieden belegerden, stelden de vastberadenheid

Bovenaanzicht van het basiskamp van Dutchbat bij Srebrenica-stad

(Collectie: IMG-KL)

van de blauwhelmen gewapenderhand op de proef. De NAVO moest er aan te pas komen om de aanvallen op Sarajevo en Goražde te stoppen. Het bondgenootschap riep rond beide steden zogenaamde 'Heavy Weapon Exclusion Zones' uit en dreigde met grootschalige luchtaanvallen. Ultimatum deden de Serviërs terugschrikken. De bedreigde steden bleven behouden.

Blufmandaat

De extra bescherming van de *Exclusion Zones* stond de andere *safe areas* (zoals Srebrenica en Tuzla, waar Dutchbat opereerde) echter niet ter beschikking. Daar werkten de bataljons door met een onduidelijke combinatie van een ogenschijnlijk robuust blufmandaat enerzijds en de terughoudende geweldsinstructies van het oorspronkelijke UNPROFOR (een humanitaire vredesmissie) anderzijds.

De Grenadiers verkeerden in grote onzekerheid over hun bevoegdheden. De Goražde-crisis van april, die ook rond Srebrenica de spanning opdreef, zette de bataljonsleiding aan het denken. Kapitein E. Jellema van de B-compagnie schreef achteraf:

We probeerden ons een voorstelling te maken hoe de zaken ook in Srebrenica uit de hand zouden kunnen lopen. Dutchbat had al eerder aan BH-Command gevraagd hoe ze op een eventuele regelrechte aanval van [het Bosnisch-Servische leger] moest reageren. Moesten we als VN-eenheid deze enclave per definitie als 'safe area' beschouwen en de zone dus verdedigen? Of zouden we toezien en slechts als de vrs ons direct bedreigde de wapens oppakken? Tot nu toe was daar [van hogerop] geen duidelijk antwoord op gekomen.¹

Rotatie: Jagers vervangen Grenadiers

Op 21 juli 1994 droeg overste Vermeulen het commando over de Nederlandse operatie in Noordoost-Bosnië over aan luitenant-kolonel P.L.E.M. Everts en zijn 12-de Infanteriebataljon.

Dutchbat-II, waarvan de kern werd gevormd door de luchtmobiele Jagers, installeerde zich in het gebied.

¹ E. Jellema, *First-in*, 136.

De nieuwkomers werden vrijwel direct met hun neus op de feiten gedrukt. Door beperkte doorlating van de bevoorradingskonvoeien bewerkstelligden de Serviërs dat het nieuwe Dutchbat direct moest interen op zijn reserves. Binnen een aantal weken naderde het bataljon de bodem van zijn voorraad. Tekorten aan diesel, olie en reserveonderdelen dreigden.

Op last van Everts werd daarom een zogenoemd 'minimize-programma' ontworpen. Dat betekende dat het rijden met voertuigen werd beperkt en bij tijd en wijle zelfs helemaal stilgelegd. Andere minimize-maatregelen waren het beperkt laten draaien van de generatoren en het rantsoeneren van het dagelijkse menu.

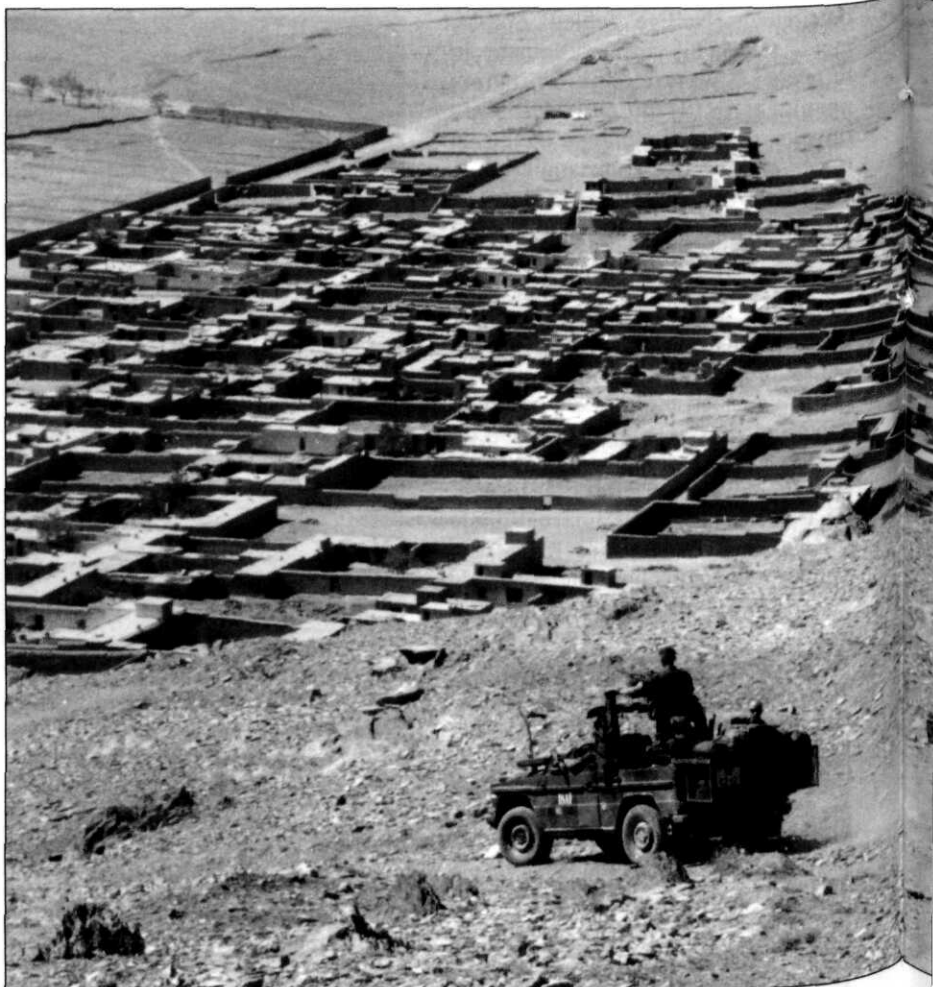
Logistieke en operationele problemen

Het feit dat de enclave Srebrenica (en daarmee Dutchbat) logistiek werd afgeknepen had, meer dan bij de Grenadiers, invloed op het opereren van de Jagers. Het patrouillerooster moest worden aangepast. Een goede uitvoering van de VN-taken kwam in het geding. Werken en leven in de enclave werd bovendien een sobere aangelegenheid.

Vergeleken met het eerste halfjaar van de Grenadiers verliep de uitzending van de Jagers dus een stuk moeizamer. Met de winter in zicht stapelden de logistieke en operationele problemen zich op. Bataljonscommandant Everts schreef achteraf:

In zijn algemeenheid kan de periode van uitzending worden gekenmerkt door een steeds slechter wordende politiek-militaire situatie. (...) Daarnaast was de aanvoer van post, diesel, reservedelen en vele andere zaken, op zijn zachtst gezegd onregelmatig. Daardoor is 'veel afgezien'. (...) Ook kan niet

2 P.L.E.M. Everts, 'Ervaringen van een bataljonscommandant in het voormalige Joegoslavië', *Armex* 79 (1995) 13-14, aldaar 13.

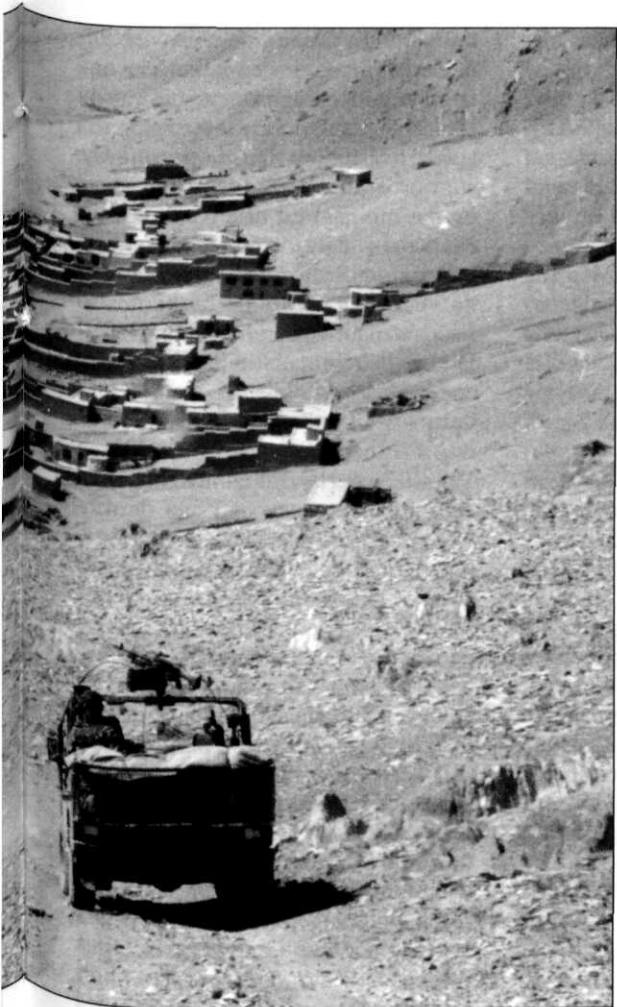
onvermeld blijven dat het bataljon (...) veelvuldig te maken had met een grote variëteit aan incidenten met beide partijen en met ongevallen. Dit resulteerde helaas in vijf zwaargewonde personeelsleden.²

Incidenten

Ongelukken en incidenten aan de bestandslijn eisten inderdaad hun tol. Waren de collega-voorgangers van 11 Infanteriebataljon nog ongeschonden uit het oorlogsgebied teruggekomen, het 12-de bataljon had dit geluk niet. De Grenadiers hadden alle engeltjes verbruikt, zo meenden de Jagers. Mijngongevallen en beschietingen brachten in kort bestek de risico's van de missie in Srebrenica aan het licht, evenals de beperkte mogelijkheden van Dutchbat om te reageren.

Ook het tweede Nederlandse detachement in Srebrenica kwam zo tot de ontdekking dat de geweldsinstructies van de VN een obstakel vormden om het mandaat goed uit te voeren. Iedere keer als er incidenten plaatsvonden, dienden de Jagers geduldig tot tien te tellen en terughoudend te handelen. Het dieptepunt werd eind november 1994 bereikt, toen de Serviërs meer dan honderd Nederlanders gijzelden. Oorzaak was een bombardement van de NAVO op een Servisch vliegveld, waarvandaan luchtaanvallen op het 'veilige gebied' Bihać plaatsvonden.

De Bosnisch-Servische leiding viel terug op een beproefd recept: het gijzelen van VN-personeel. Op 26 november werden een verlofgangerskonvooi en een bevoorradingsseenheid van Dutchbat-II nabij Zvornik van de

Het Nederlandse operatiegebied in Kabul (2002-2003) besloeg een grote stadswijk en een uitgestrekt gebied van 200 vierkante kilometer

(Collectie: IMG-KL)

Struisvogelpolitiek

Het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD), dat de uitzending naar Srebrenica zes jaar lang bestudeerde en er een encyclopedisch rapport over publiceerde, concludeerde in 2002 dat de 'met veel ambitie en compassie' op weg gestuurde Dutchbatters huiswaarts keerden met het katerige gevoel er zes maanden alleen voor te hebben gestaan.

Zij waren in de loop der tijd steeds meer gaan twijfelen aan het nut van hun missie, het gevoel hebbend dat de hogere echelons struisvogelpolitiek bedreven ten aanzien van hun situatie. Daarnaast waren de Jagers vervreemd van de mensen voor wie zij daarnaartoe waren gestuurd. Geschokt door de uitzichtloze situatie die zij waarnamen, stompten de rode baretten af door het 'verlies aan waardigheid en zelfrespect, [het] verlies aan energie en initiatief, [het] gebrek aan solidariteit, soms vervuiling en crimineel gedrag alsmede demotivering en demoralisatie' bij de enclavebewoners.³

Val van de enclave

Bij Dutchbat-II waren zodoende tekenen te bespeuren van de problemen die Dutchbat-III (13 Infanteriebataljon Luchtmobiel) in het volgende halfjaar

op de knieën dwongen. Het NIOD concludeerde:

Alles tezamen was de situatie voor Dutchbat frustrerend en demotiverend. In het bijzonder de laatste twee bataljons [Dutchbat-II en -III] raakten in de loop van hun uitzending mentaal en fysiek uitgeput. Als gevolg van de blokkades door de Bosnische Serven en de toeneemende problemen met de politieke en militaire leiders in de enclave kwam de taakuitvoering op een steeds lager pitje te staan.⁴

Wat de opvolgers van de Jagers onder deze omstandigheden overkwam, is inmiddels bekende geschiedenis. Op 6 juli 1995 zette het Bosnisch-Servische leger de aanval in. Vijf dagen later viel de enclave in hun handen. De bevolking sloeg op de vlucht of werd gedeporteerd.

Meer dan zeventuizend van hen – merendeels mannen – kwamen om. Een deel sneuvelde tijdens een lange vlucht door Servisch gebied, bijna zesduizend vonden de dood bij massa-executies door het Bosnisch-Servische leger.

**Grenadiers en Jagers
fuseren**

De inkrimping van de Nederlandse krijgsmacht in de jaren negentig bleef ook voor de regimentstradities niet zonder gevolgen. Het verdwijnen van talrijke parate eenheden betekende dat de daaraan verbonden tradities moesten worden geherscht. Bij het wapen der infanterie vielen grote klappen. Vier regimenten werden in 1995 'te ruste gelegd' en verdwenen. Het Regiment Van Heutsz werd – om behouden te blijven – 'overgeheveld' naar 12 Infanteriebataljon, tot dan toe moedereenheid van de Jagers. Het Garderegiment Grenadiers en het Garderegiment Jagers werden samengevoegd en verbonden aan 11 Infanteriebataljon Luchtmobiel. →

³ NIOD, *Srebrenica*, 3138-3139.

⁴ Ibidem, 3139.

weg gehaald en dagenlang onderworpen aan een, zoals zij het zelf noemden, 'bewaakt oponthoud met opgedrongen bewakers'.

Machteloosheid

Niet alleen in deze fase, maar gedurende de hele uitzending was Dutchbat-II een gegijzeld van de Serviërs. Feitelijk hadden de Verenigde Naties hun bewegingsvrijheid in Bosnië opgegeven.

De afhankelijkheid van Servische vergunningen om logistiek op de been te blijven, leidde tot vernederende aanvraagprocedures en pesterijen bij wegversperringen. Het gevoel van machteloosheid die dit bij de Jagers teweegbracht, vrat aan het moreel. Het bataljon kwam in januari 1995 dan ook uitgeput en gedesillusioneerd terug.

Voor de fusie van de Grenadiers en Jagers in één Garderegiment golden een praktisch en een historisch argument. Ten eerste bleef zo een extra traditie gehandhaafd (die van Van Heutsz). Ten tweede was een gezamenlijke Garde Grenadiers en Jagers sinds 1829 vaker voorgekomen: van 1843 tot 1913 en van 1950 tot 1953.

Binnen 11 Infanteriebataljon bleven Grenadiers en Jagers evenwel gescheiden: twee compagnieën (de staf-stafverzorgingscompagnie en A-compagnie) Grenadiers en twee compagnieën (de B- en C-compagnie) Jagers. Hierdoor bleef het mogelijk de aparte tradities en verschillende ceremoniële taken (op met name Prinsjesdag) te handhaven en hoefden geen nieuwe tenues en onderscheidingstekens te worden ontworpen. Op 11 april 1995 werd de fusie een feit, toen koningin Beatrix, in gezelschap van kroonprins Willem-Alexander, het nieuwe vaandel aan regimentscommandant luitenant-kolonel P.J.M. van Uhm uitreikte, tijdens een ceremonie op de Oranje-kazerne in Schaarsbergen.

Moment van bezinning

Het trauma van 'Srebrenica' leidde in Nederland tot een proces van politieke bezinning over de inzet van de krijgsmacht bij vredesondersteunende operaties in het algemeen. De regering nam zich voor om nooit meer blind in VN-vredesoperaties te stappen. Er moesten voortaan voorwaarden worden gesteld, zoals een helder mandaat, duidelijke geweldsregels en de deelname van een grote mogendheid aan de missie.

Krachtige, multinationale operaties die door de VN waren gesanctioneerd, maar niet door deze organisatie werden uitgevoerd, kregen de voorkeur. Tegelijkertijd bleef het ambitieniveau gehandhaafd. De regel uit 1993 dat de krijgsmacht deel moest kunnen nemen aan vier vredesondersteunen-

de operaties, bleef onverminderd van kracht.

De snel inzetbare Luchtmobiele Brigade bleef in deze jaren – ondanks het harde gelag in Bosnië – een vooraanstaand uitzendinstrument. De brigade werkte hard aan het doel om samen met de Tactische Helikoptergroep van de luchtmacht in 2003 een volwaardige, operationeel inzetbare *Air Manoeuvre Brigade* (AMB) te zijn. Land- en luchtcomponent moesten daartoe 'in elkaar groeien', een proces van jaren.

Tegelijkertijd werden uitzendingen in het kader van allerhande crisisbeheersingsoperaties er bij gedaan. Het lange-termijndoel van oprichting en gereedstelling werd zo afgewisseld met buitenlandpolitieke verplichtingen op de korte termijn. De Grenadiers en Jagers gingen onder andere naar Cyprus (1998-1999), Kosovo (1999), Macedonië (2001) en Afghanistan (2002-2003).

Voor profilering en prestige: Cyprus

De uitzending naar Cyprus in 1998 kwam tot stand op aandringen van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daar vond men dat Nederland sinds 'Srebrenica' zijn politieke invloed binnen de VN aan het kwijtraken was. Defensie werd gevraagd om Nederland weer op de kaart te zetten door deelname aan de *United Nations Force in Cyprus* (UNFICYP). Deze vredesmissie was sinds 1964 op het eiland in de Middellandse Zee aanwezig om de vrede te bewaren tussen de Griekse en Turkse bevolkingsgroepen aldaar.

Sinds 1974, toen het Turkse leger het noordelijke deel van het eiland bezette, fungeerde UNFICYP als een bufferleger tussen het Grieks-Cypriotische (zuidelijke) deel en het door de Turken veroverde gebied in het noorden. Feitelijk hielden de Verenigde Naties de tweedeling op het eiland zo al enkele decennia lang in stand.

De Koningscompagnie

Nederland leverde een infanteriecompagnie (de Koningscompagnie van 11 Infanteriebataljon) als toevoeging aan een Brits bataljon. De missie ging van start op 1 juni 1998. UNFICYP bestond op dat moment uit drie bataljons, die ieder een deel van de bufferzone bewaakten. Sector II, het gebied rond de verdeelde Cypriotische hoofdstad Nicosia, viel onder het Brits-Nederlandse bataljon en huisvestte onder andere het hoofdkwartier van de vredesmacht.

Van de Nederlandse compagnie werd één peloton toegevoegd aan de *Mobile Force Reserve*. Deze reserve-eenheid stond onder direct bevel van de *Force Commander*. De twee overige pelotons verrichtten hun taken (het bemannen van waarnemingsposten en het uitvoeren van patrouilles) in het eigen bataljonsvak. Zij opereerden vanuit twee locaties, 'Falcon' en 'Liri'. De pelotons heetten respectievelijk Falcon Troop en Liri Troop.

De Tigercompagnie

In december 1998 werd de Koningscompagnie afgelost door de Tigercompagnie. De Jagers opereerden volgens dezelfde opzet als hun voorgangers. De manschappen draaiden vijf dagen diensten op de waarnemingsposten, patrouilleerden daarna vijf dagen al lopend, fietsend en met witte terreinwagens langs en door het niemandsland, en hadden vervolgens een rustperiode van enkele dagen.

Beide uitzendingen van de compagnieën Grenadiers en Jagers waren routinematig. Van noemenswaardige politieke of militaire spanningen was nauwelijks sprake. De klus werd simpelweg geklaard. In juni 1999 werden de Jagers afgelost door een eenheid van 13 Gemechaniseerde Brigade.

Crisis in Kosovo

Terwijl het 11-de Infanteriebataljon de uitzendingen naar 'vakantie-eiland' Cyprus twee keer een halfjaar bemen-

ste, deed zich op de nabijgelegen Balkan een nieuwe en ernstiger crisis voor. Het kruisvat Kosovo ontplofte. Een etnisch conflict tussen Serviërs en Albanen liep uit op een oorlog tussen de NAVO en Joegoslavië.

Nadat de NAVO dit conflict in het voorjaar van 1999 in eigen voordeel had beslist, kwam Kosovo onder internationaal beheer. De Joegoslavische strijdkrachten trokken zich terug, de provincie kwam onder VN-bestuur en een door de NAVO gedomineerde vredesmacht (*Kosovo Force*, of KFOR) nam de beveiliging van het gebied op zich.

NAVO-strijdkrachten trokken Kosovo op 12 juni 1999 binnen. Nederland leverde voor deze ontplooiing (operatie *Joint Guardian* genoemd) onder meer een afdeling rijdende artillerie en een geniehulpbataljon. Deze eenheden werden deel van een door de Duitsers geleide brigade die onder de naam *Multinational Brigade South* (MNB-S) een sector beheerde rond de zuidelijke Kosovaarse stad Prizren.

Het Nederlandse geniehulpbataljon (meer dan 850 militairen) was een mix van eenheden. De kern van het bataljon bestond uit genie en transport. De B-compagnie van 11 Infanteriebataljon Garde Grenadiers en Jagers werd er voor een half jaar bij ingedeeld voor beveiliging.

Nieuwe vorm van optreden

Net als de andere Nederlandse eenheden raakte de 'Stiercompagnie' in Kosovo verzeild in een voor de manschappen nieuwe vorm van vredesondersteunend optreden. KFOR oefende een compleet militair bestuur uit over het gebied. Er was sprake van een bestuurlijke overgangperiode naar het traag op gang komende internationale gezag van de *United Nations Interim Administration Mission in Kosovo* (UNMIK).

De NAVO-militairen zorgden tussentijds voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid, het herstellen van de rechtsorde, het ondersteunen

van de humanitaire hulpverlening en het op gang brengen van het openbaar bestuur (inclusief nutsvoorzieningen). Voor de Grenadiers en Jagers betekende dit concreet dat zij naast hun bewakingsopdracht tevens werden ingezet voor politionele taken.

Het Nederlandse geniehulpbataljon, inclusief de beveiligingscompagnie, streek neer op een verlaten vliegveld ten noorden van Prizren. De luchtmobiele Grenadiers en Jagers bewaakten aanvankelijk het basiskamp dat hier ten behoeve van de hulptroepen werd opgebouwd en verzorgden de beveiliging van de werklocaties waar de 'bouwvakkers' van het bataljon actief waren.

Zij verzamelden vooraf inlichtingen voor de bataljonsstaf, reden patrouilles (verkenning en *showing the force*) en waren aanwezig als de hulptaken werden uitgevoerd. Tevens stond de luchtmobiele eenheid klaar als snelle reactiemacht, om uit te rukken in geval van calamiteiten. Eind juli kwam er ruimte om een van de pelotons aan de bewakingstaken te onttrekken en in te zetten voor politieel werk elders in het brigadevak.

Op 27 juli werd een peloton bijvoorbeeld onder bevel gesteld van het Duitse bataljon dat verantwoordelijk was voor de rust en orde in en rondom Prizren. Gedurende zes dagen hielden de Nederlanders 's nachts toezicht in een van de wijken van de stad. Zij richtten posten in, liepen patrouilles en controleerden voertuigen. De daaropvolgende weken werden de Grenadiers en Jagers op dezelfde wijze ingezet in de stad Orahovac, in het gebied dat onder de verantwoordelijkheid viel van de Nederlandse 11-de Afdeling Rijdende Artillerie (de Gele Rijders).

Gebiedsverantwoordelijkheid

Later in de uitzending kreeg de B-compagnie eigen gebiedsverantwoordelijkheid. Het eigen gebied dat de compagnie kreeg toegewezen, lag tussen de steden Prizren en Suva Reka en bleek rustig. Later volgde een uit-

dagender opdracht, het beveiligen van een gebied ten oosten van Prizren, langs de weg naar Macedonië. De Grenadiers en Jagers moesten daar een bedreigde Servische minderheid beschermen.

Al gauw kwam de compagnie er achter dat de grootste oorzaak van de problemen 'een vijftal criminele broers' was dat de bevolking terroriseerde. Vlak voor kerst 1999 vielen de Grenadiers en Jagers daarom bij deze broers thuis binnen. De oproerkraaiers werden opgepakt en hun aanzienlijke voorraad wapens en munitie werd in beslag genomen.

De actie was een prima afsluiting voor een geslaagde uitzending. Vlak na de millenniumwisseling vertrokken de eerste rode baretten naar Nederland. Op 12 januari 2000 werd de aflossing voltooid en arriveerden de laatste Grenadiers en Jagers behouden in Schaarsbergen.

'In vredetijd'

Het expeditionaire karakter van de luchtmobiele bataljons kenmerkte ook het dagelijkse leven van de nieuwe beroeps in Nederland. Opleiding en oefenprogramma waren er bijvoorbeeld geheel op ingericht en stelden hoge eisen. Dat begon al bij het Schoolbataljon, waar het hoge tempo, de discipline en de zware druk op de fysieke gesteldheid veelal een cultuurschok bij de aspiranten teweegbrachten.

Fearless Falcon, de eindoefening ter verkrijging van de rode baret, groeide uit tot een gevreesde test. Die rode baret was dus niet zomaar voor iedereen weggelegd, al was er ook een periode dat niet iedereen hem wilde. Eind jaren negentig, toen het Nederland economisch voor de wind ging en Defensie op de arbeidsmarkt vele concurrenten had, verliep de werving van nieuw beroepspersoneel stroef. De statistieken logen er niet om. De vullingsgraad van de Luchtmobiele Brigade daalde tot 64 procent in

2001. Het 11-de Infanteriebataljon zat daar met 62 procent zelfs nog onder.⁵

Intensief oefenen

Het veelzijdige takenpakket van de Luchtmobiele Brigade dwong de eenheden tot veel, lang en intensief oefenen. Werden oefeningen in het tijdperk van de Koude Oorlog nog voornamelijk in Nederland en Duitsland gedraaid, voor de luchtmobiele Grenadiers en Jagers stonden regelmatig exotischer oorden op het programma.

Zo werd er gebikkeld in de ijzige koude van Noorwegen, de kille regen van Wales of de droge hitte van Spanje. Verder kwamen de rode baretten regelmatig in Midden- en Oost-Europa. Oefenterreinen in Nederland en Duitsland bleven daarnaast natuurlijk gebruikt worden.

Omdat oefenen met helikopters in eigen land de nodige beperkingen kende, werd er in grotere verbanden veelal getraind in Polen en Tsjechië. Met name voor het klaarstomen van de beoogde gezamenlijke 11 *Air Manoeuvre Brigade* boden deze landen alle ruimte. Bij de Tactische Helikoptergroep van de luchtmacht waren inmiddels de benodigde helikopters ingestroomd. Voor het transport waren de Amerikaanse CH-47D Chinook en de Franse AS 532-U2 Cougar aangeschaft. Voor de gevechtssteun had Nederland voor de AH-64D Apache gekozen.

In het voorjaar van 1997 vond in Polen de 'joint' oefening *Rhino Drawsko* plaats, waar de Luchtmobiele Brigade en de Tactische Helikoptergroep voor het eerst gezamenlijk, met bijna al hun beschikbare materiaal, de proef op de som namen. Latere oefeningen in het kader van de gereedstelling hadden klinkende namen als *Indian Falcon*, *Cold Grouse*, *Falcon Hradiste* en *Polish Falcon*.

⁵ *Evaluatie groot project oprichting Luchtmobiele Brigade*, pagina 10. Het betreft hier een bijlage bij Tweede Kamerbrief 22327, nr. 52 (vergaderjaar 2001-2002), d.d. 15 april 2002.

Reorganisatie

In 2000 werden de luchtmobiele bataljons met het oog op '11 AMB 2003' gereorganiseerd, ook 11 Infanteriebataljon. De antitankcapaciteit werd bij de afzonderlijke infanteriecompagnieën weggehaald en op bataljonsniveau ondergebracht. De Staf-stafverzorgingscompagnie werd omgevormd tot een Staf- en Antitankcompagnie (STAT-compagnie), een eenheid die zorgde dat de bataljonscommandant een aantal belangrijke operationele middelen (antitank, verkenning en verzorging) direct bij de hand had en ten behoeve van het bataljon kon inzetten.

De compagnie bestond – naast de staf – uit een verkenningpeloton, drie antitankpelotons en een geneeskundig peloton. De nieuwe STAT-compagnie van de Grenadiers en Jagers kreeg de bijnaam 'Wolf-compagnie'.

Nieuw materieel

Terugkijkend maakten de Grenadiers en Jagers de eerste jaren van hun luchtmobiele bestaan de nodige veranderingen mee.

Zo werden zij ook uitgerust met een grote hoeveelheid nieuw materieel. De aloude FAL en Uzi werden vervangen door de Canadese C7 Diemaco. Dit broertje van de bekende Amerikaanse M-16 werd tussen 1994 en 1997 ingevoerd.

Bij de Luchtmobiele Brigade verstrekte men de versie C7 en C7-A1 (met vizier) als standaardwapen. Daarnaast verdween na 2000 de MAG-mitrailleur om plaats te maken voor de handzamere (en eveneens Belgische) Minimi.

Verder kregen de rode baretten in 1998 een Luchtmobiel Speciaal Voertuig (LSV), een terreinwagen die geschikt was om onder de transporthelikopters te hangen. Datzelfde jaar besloot Defensie tot de aanschaf van het Patria XA-188 pantserwielvoertuig, voor inzet bij vredesondersteunende operaties. Ook Grenadiers en Jagers leerden met de Patria werken.

Wapens inzamelen in Macedonië

De oorlog om Kosovo was niet het laatste conflict in het voormalige Joegoslavië. In Macedonië ging de Albanese minderheid (ongeveer 22 procent van de bevolking) zich na het Kosovo-conflict roeren. Vanuit Kosovo begonnen Albanese extremisten begin 2001 een gewapende opstand tegen de Macedonische regering. Hun doel was om het noordwestelijke deel van het land los te maken en aan te sluiten bij Albanië en Kosovo.

Voordat de gevechten tussen het Macedonische leger en deze rebellen konden escaleren tot een onomkeerbare boedelscheiding, bereikten de partijen in augustus 2001 onder druk van de NAVO en de EU politieke overeenstemming. In ruil voor het staken van de strijd en ontwapening, verleende het Macedonische parlement de Albanese meer rechten. De Macedonische grondwet werd daartoe aangepast.

De NAVO zond een troepenmacht van vierduizend militairen om de inname van de Albanese wapens voor haar rekening te nemen. De operatie, die dertig dagen duurde, werd *Essential Harvest* gedoopt.

Ook Nederland deed mee aan *Task Force Harvest*. De A-compagnie van 11 Infanteriebataljon vormde de kern van de Nederlandse eenheid. Kwartiermakers van de Koningscompagnie vertrokken op 23 augustus 2001 naar Macedonië. Zij richtten een basiskamp in bij Dracevo, ten zuiden van de Macedonische hoofdstad Skopje.

De hoofdmacht arriveerde op 26 augustus. De volgende dag werden de luchtmobiele infanteristen reeds ingezet bij een wapeninzamelactie. De Nederlanders verzorgden de beveiliging rondom het gehucht Brodec, in Albanese gebied in het noordwesten van het land.

Op 7 september werden de Nederlanders wederom ingezet voor de route-

en flankbeveiliging bij een wapeninzamelingsactie, ditmaal bij het dorp Radusa in de buurt van de grens met Kosovo. Het Albanese verzet leverde 202 handvuurwapens en een pantservoertuig in. Een kleine week later, op 13 september, verrichtten de Grenadiers bijstand bij een operatie van Britse genisten ten westen van de stad Kumanovo. De Britten versleepten een tank en verstevigden twee bruggen.

Naarmate de wapenooft vorderde, verbeterde de situatie. Het Macedonische parlement amendeerde – met enige vertraging – de grondwet en het aantal incidenten tussen de strijdende partijen nam af. De NAVO-operatie werd op 27 september beëindigd, na het inzamelen van meer dan 3800 wapens en tienduizenden stuks munitie. Niemand geloofde echter dat dit alles was. Niettemin was operatie *Essential Harvest* het begin van een nieuwe vrede in Macedonië. Het Nederlandse detachement keerde op 1 oktober huiswaarts.

Hulptroepen tegen het terrorisme

Terwijl de Koningscompagnie wapens oogstte in Macedonië, vond op 11 september 2001 in de Verenigde Staten de grootste terroristische aanval uit de geschiedenis plaats. Twee door islamitische extremisten geëkaapte passagiersvliegtuigen boorden zich in de *Twin Tower* wolkenkrabbers van het New Yorkse *World Trade Center*. Een derde geëkaapt toestel vloog te pletter tegen het Amerikaanse ministerie van Defensie (het Pentagon) in de hoofdstad Washington.

In totaal verloren meer dan drieduizend mensen hun leven. Naar aanleiding van '9-11' verklaarden de lidstaten van de NAVO hun steun aan de Verenigde Staten. Voor het eerst in de geschiedenis van het bondgenootschap was er een aanval op één die werd beschouwd als een aanval op allen.

Ook Nederland schaarde zich bij de club der 'bereidwilligen' die steun

bod. Voor de aanval op het Talibanregime en Al Qa'ida in Afghanistan – vier weken later – maakten de Amerikanen echter geen gebruik van dit aanbod. Zij betrokken aanvankelijk alleen Britse en Australische troepen en de gewapende Afghaanse oppositie bij operatie *Enduring Freedom*.

ISAF

Andere landen, waaronder Nederland, verrichtten op Amerikaans verzoek hand- en spandiensten. Daarnaast leverde ons land in december, nadat de Amerikanen de oorlog in Afghanistan hadden gewonnen, een versterkte luchtmobiele infanteriecompagnie voor de *International Security Assistance Force* (ISAF).

Deze vredesmacht ging in en rondom de Afghaanse hoofdstad Kabul een veilige omgeving creëren voor de nieuwe Afghaanse interim-regering die de door de Amerikanen verdreven Taliban verving. Aan de basis van de eerste Nederlandse ISAF-eenheid, die voor een periode van drie maanden werd uitgezonden, stond de A-compagnie van het 13-de Infanteriebataljon.

Takenpakket

Het opbouwen van de internationale troepenmacht in Kabul verliep voorspoedig. De Nederlandse compagnie werd onder bevel gesteld van een Duitse *Battlegroup* en kreeg drie politiedistricten toegewezen in het zuid-oostelijke deel van de Afghaanse hoofdstad.

De taken waren: het beveiligen van dit gebied, van gebouwen, VN-personeel en routes – met name door patrouillegang en het inrichten van waarnemingsposten en *checkpoints* – en het steunen van de wederopbouw.

ISAF bestond uit één brigade, de zogenoemde *Kabul Multinational Brigade* (KMNb). De commandant was een Duitse generaal, die het bevel voerde over drie *Battlegroups*; een Brits, een Frans en een Duits bataljon. Het hoofdkwartier was gevestigd op een basiskamp (*Camp Warehouse*) ten oosten van Kabul. De Nederlandse

compagnie had hier een eigen segment (*Dusty Dutch*) en maakte deel uit van de Duitse *Battlegroup*. In totaal bestond de ISAF-troepenmacht uit meer dan vierduizend manschappen.

Grenadiers en Jagers naar Kabul: ISAF-3

Afghanistan, een land waar de Verenigde Staten nog altijd op hun tegenstanders joegen en waar vechtende krijgsheren hun territorium afbaken. Waar het fundamentalistische verzet nog volop actief was, waar mijnevelden en onontplofte munitie een gevaar vormden voor de patrouillerende soldaten en waar een zinderende zomer de inzet bemoeilijkte.

Dit waren de omstandigheden waaronder ISAF-3 – grotendeels gevormd uit personeel van 11 Infanteriebataljon Garde Grenadiers en Jagers – eind juli 2002 als derde Nederlandse bijdrage aan de opbouw van Afghanistan in Kabul terecht kwam.

Talrijke schietpartijen

Concreet bleek de dreiging in de Afghaanse hoofdstad uit talrijke schietpartijen en kleine bomaanslagen op burgerdoelen, vooralsnog zonder grote gevolgen. Daarnaast circuleerden er pamfletten die opriepen tot aanslagen op de ISAF-militairen en waren er talrijke meldingen van rondrijdende bomauto's.

Er gingen geruchten dat er actief strijders werden gerekruteerd onder de burgerbevolking en dat Al Qa'ida-strijders in de stad waren geïnfiltreerd. ISAF-patrouilles vonden geregeld raketten of explosieven op plaatsen waar internationale steunverleners zich ophielden. Eind augustus werd in het kantoor van een Saoedische 'hulporganisatie' zelfs een compleet chemisch laboratorium met explosieven aangetroffen.

Patrouilles

Om de dreigingen in te tomen voerde ISAF-3 vierentwintig uur per dag patrouilles uit in de aan de Nederlanders toegewezen districten. Tijdens de

patrouilles werd contact gezocht met autoriteiten en burgers, om de vinger aan de pols te houden en inlichtingen te vergaren. Om de *hearts and minds* van de plaatselijke bevolking te winnen, werden overal in het operatiegebied hulpprojecten uitgevoerd of ondersteund.

Daarnaast werden dikwijls statische objecten bewaakt, werden konvooien begeleid en richtten de Grenadiers en Jagers incidenteel wegversperringen op om voorbijgangers te controleren. Zeer effectief bleek de luchtmobiele inzet van de troepen.

Oplopende spanning

Naarmate de uitzending vorderde, liep de spanning op. Er vonden meerdere aanslagen plaats in en rondom de stad. De Grenadiers en Jagers werden hierdoor regelmatig geconfronteerd met gruwelijke taferelen. Op 26 september 2002 was er bovendien, voor het eerst sinds lange tijd, een raketbeschieting op *Camp Warehouse*. Twee raketten vlogen over het kamp.

Op 19 oktober was er opnieuw zo'n aanval. Na het vertrek van de Grenadiers en Jagers hielden deze aanvallen aan. De primitieve en onzuivere beschietingen met projectielen op (maar vaker óver) *Camp Warehouse* deden de mannen en vrouwen van ISAF-4 en ISAF-5 regelmatig een paar uur in de schuilbunkers belanden.

Ernstiger was een rechtstreekse aanslag op een Nederlandse patrouille van ISAF-5 op 7 maart 2003. Een van afstand bediend explosief werd tot ontploffing gebracht tijdens het langsrijden van de groep. Een Afghaanse tolk overleed een paar uur later aan zijn verwondingen.

In de schaduw van het Legerkorps: ISAF-6

In het halve jaar tussen ISAF-3 en de tweede uitzending naar Afghanistan van de Grenadiers en Jagers, ISAF-6, groeide niet alleen de spanning, maar ook het Nederlandse aandeel in de

internationale vredesmacht in Kabul danig.

De luchtmobiele infanteriecompagnie was vanaf het moment dat ISAF-5 in februari 2003 aantrad, niet langer de enige Nederlandse aanwezigheid in de Afghaanse hoofdstad. Op 10 februari werd het bevel over de gehele *International Security Assistance Force* namelijk overgenomen door de staf van het Duits-Nederlandse Legerkorps, het *1 (GE/NL) Corps*.

ISAF-6 was wederom een samengestelde eenheid van luchtmobiele Grenadiers en Jagers, waarvan de kern afkomstig was van de Bravo-compagnie. Andere bijdragen kwamen in de vorm van pelotons van de Staf- en Antitankcompagnie en de Alpha-compagnie. De eenheid was operationeel op 15 mei 2003.

Organisatie en optreden van ISAF-6 waren grotendeels hetzelfde als die van ISAF-3. De gebiedsbeveiliging betrof drie districten ten zuidoosten van Kabul en werd gehandhaafd door middel van patrouillegang en het inrichten van waarnemingsposten en wegversperringen.

Van de vijf door het ISAF-hoofdkwartier gesignaleerde 'probleemgebieden' in de regio Kabul waren er twee Nederlands: de districten Baghrami en Chahar Asiab. Concreet merkten de Grenadiers en Jagers dit door de intensievere patrouillegang en daarmee de grotere werkdruk. Daar bleef het echter niet bij.

Op 7 juni reikte de slagkracht van de vijand tot in Kabul. 's Ochtends om acht uur trof een met explosieven beladen taxi een pendelbus die Duitse ISAF-soldaten van *Camp Warehouse* naar het vliegveld bracht. De zelfmoordaanslag kostte behalve de dader vier Duitsers en een Afghaan het leven. De andere Duitse militairen in de bus raakten allemaal gewond.

De Nederlandse bijdrage aan ISAF werd half augustus 2003 beëindigd. De Grenadiers en Jagers, het legerkorps-hoofdkwartier en de ondersteu-

nende eenheden werden teruggetrokken. Op 30 juli vertrokken de eerste Grenadiers en Jagers via Termez (Oezbekistan) huiswaarts. Op 12 augustus kwam er een operationeel einde aan ISAF-6.

Nederland had ruim anderhalf jaar een professionele bijdrage geleverd aan de vrede en veiligheid in Kabul. Het grootste deel van die opdracht was vervuld door luchtmobiele eenheden, waaronder twee rotaties Grenadiers en Jagers. Wederom had de Garde aangetoond ver over de grenzen te kunnen opereren.

'Groenblauw': 11 AMB doet eindexamen

Anno 2003 was de Luchtmobiele Brigade – die ooit embryonaal was begonnen met het omvormen van 11 Pantserinfanteriebataljon Garde Grenadiers en 12 Pantserinfanteriebataljon Garde Jagers naar luchtmobiele Infanteriebataljons – al ruim tien jaar bezig om een volwaardig inzetbaar, expeditionair krijgsmachtonderdeel te worden. In die tien jaar was een nieuwe brigade opgeleid en paraat gemaakt.

Tegelijkertijd waren er bij de luchtmacht nieuwe helikopters (*Chinooks*, *Cougars* en *Apaches*) ingestroomd. Vanaf 1997 oefenden deze lucht- en landstrijdkrachten geregeld grootschalig samen om een geoliede gevechtseenheid te worden. Het doel was om eind 2003 de zogenoemde Operationele Gereedheidstatus (OGS) te bereiken, een soort diploma dat gold als een mijlpaal voor de beoogde, gezamenlijke 'groenblauwe' *Air Manoeuvre Brigade* (11 AMB).⁶

'Gainful Sword'

Het 'eindexamen' legde de eerste joint gevechtseenheid uit de Neder-

⁶ Zie: M.J.H.M. Bastin, W.C.G.J. Gerdsen en C.J. Matthijsen, '11 Air Manoeuvre Brigade operationeel gereed. Een 'joint' eenheid bij uitstek', *Militaire Spectator* jrg. 172 (december 2003) 629-641.

In oktober 2003 deed 11 Air Manoeuvre Brigade 'eindexamen' in Polen

(Collectie: IMG-KI)

landse geschiedenis in oktober 2003 af in Polen, tijdens de oefening *Gainful Sword*. Op oefenterreinen van het voormalige Rode Leger ten westen van de havenstad Stettin werd 11 AMB veertien dagen lang kritisch onder de loep genomen door tientallen scheidsrechters van de eigen Defensieorganisatie en de NAVO.

Onder leiding van het snel inzetbare hoofdkwartier (*High Readiness Forces Headquarters*) van het Duits-Nederlandse Legerkorps werden vijf grote acties uitgevoerd: een strategische verplaatsing naar Polen, een extractie van gijzelaars, het inrichten van een *Forward Operating Base* (FOB), een *air assault* en het afslaan van een vijandelijke tegenaanval.

In totaal namen meer dan 7500 militairen uit twaalf NAVO-lidstaten aan de oefening deel. Ongeveer 4000 van

hen waren Nederlanders. Andere grote deelnemers waren Polen en Duitsland. De brigade doorliep de oefening tot en met de laatste opdracht met goed gevolg. 11 AMB slaagde voor haar eindexamen. Of, zoals de commandant van 11 AMB, brigade-generaal der Grenadiers P.J.M. van Uhm het zei: 'We hebben de hoogste sport van de militaire ladder bereikt'.

'Paraat en wereldwijd inzetbaar'

In het jubileumjaar 2004 kijken Grenadiers en Jagers terug op twaalf-en-een-half geslaagde luchtmobiele jaren. Het meest recente tijdperk uit de regimentsgeschiedenis was enerverend en avontuurlijk. Met succes werd een nieuwe Luchtmobiele Brigade vormgegeven die in alle opzich-

ten nieuw was voor de Nederlandse krijgsmacht: vanwege het luchtmobiele karakter, en de vulling met louter beroepsmilitairen.

Daarnaast werd vanaf het allereerst begin gedaan waarvoor die expeditie-naire beroepseenheid was opgericht. Uitzendingen naar Bosnië, Cyprus, Kosovo, Macedonië en Afghanistan gaven het Nederlandse belang in een stabiele internationale rechtsorde handen en voeten. Het Garderegiment Grenadiers en Jagers vervulde een hoofdrol bij deze uitzendingen en bij de oprichting en vervolmaking van de brigade.

Anno 2004 is 'Luchtmobiel' daarom dankzij hun inzet – en ondanks de nodige tegenslagen – de eenheid die begin jaren negentig was beoogd: paraat en wereldwijd inzetbaar.